מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לתרגל שימוש מושכל ומשולב בשלושת כלי מש״ה לפענוח מילים לא מוכרות בטקסטים מורכבים
- לזהות את מבנה הטקסט ואת מטרתו באמצעות תעודת זהות ומילות קישור כקשרים לוגיים
- לנסח רעיון מרכזי במילים עצמאיות ולהבחין בינו לבין פרטים משניים
- לפרק שאלות הבנת הנקרא ברמת בגרות לרכיבים ולזהות את סוג התשובה הנדרש

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – היכרות עם המרכיבים

- 1. א – כותרת, במה, מוען, נמען, תאריך

חלק ב׳ – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – בדיקת הבנה

- 1. נכון – טקסט ישן עלול להכיל מידע שכבר התיישן או השתנה
- 2. לא נכון – הנמען הוא מי שהטקסט מיועד אליו, ואילו הכותב הוא המוען

חלק ג׳ – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – השלמת מושגים

- 1. במה
- 2. מוען

חלק ד׳ – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – זיהוי לפי סוגה

- 1 – ה (נמען: מי שמחפש דירה להשכרה)
- 2 – ד (נמען: קהל רחב שמתעניין באירועים)
- 3 – ב (נמען: אדם מסוים בשמו)
- 4 – ג (נמען: כלל הציבור העובר במקום)
- 5 – א (נמען: מי שרוצה להכין את המנה)

חלק ה׳ – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – הכרת השלבים

- 1. א – לפני הקריאה
- 2. ב – עוצרים בסוף כל פסקה ושואלים מה למדתי
- 3. ב – תוך כדי הקריאה
- 4. ג – מסכמים במשפט אחד את הרעיון המרכזי ובודקים את הניחוש

חלק ו׳ – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – התאמת פעולות לשלב

- 1 – ד (לפני הקריאה)
- 2 – א (לפני הקריאה)
- 3 – ה (תוך כדי הקריאה)
- 4 – ב (אחרי הקריאה)
- 5 – ג (אחרי הקריאה)

חלק ז׳ – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – יישום על טקסט

- 1. שאלה שמבוססת על הכותרת או התמונה, הקשורה לנושא הצפוי של הטקסט
- 2. תיאור מילה והכלי שבו נעשה שימוש (מילון/שורש/הקשר) עם הסבר קצר כיצד הגיעו לפירוש
- 3. משפט קצר המחבר נושא ומה נאמר עליו, בלי פרטים או דוגמאות
- 4. עצירה בכל פסקה מונעת אובדן מידע, מאפשרת לזהות בלבול מוקדם ולבנות הבנה הדרגתית של הטקסט

חלק ח׳ – פרק 4 • מילות קישור ככלי לוגי – זיהוי סוגי הקשר

- 1 – ה (הוספה)
- 2 – ד (ניגוד)
- 3 – ו (סיבה)
- 4 – ג (תוצאה)
- 5 – ב (זמן ורצף)
- 6 – א (סיכום)

חלק ט' – פרק 4 • מילות קישור ככלי לוגי – שימוש נכון בקשרים לוגיים

- 1. א – למשל
- 2. א – כי מביא סיבה, לכן מביא תוצאה
- 3. ב – תוצאה
- 4. א – לעומת זאת
- 5. ב – ניגוד

חלק י' – פרק 4 • מילות קישור ככלי לוגי – ניתוח וכתיבה

1. משפט הגיוני המשלב שתי מילות קישור מסוגים שונים, למשל הוספה וניגוד, בשימוש תקין.
2. הבחנה בין סיבה לתוצאה מבהירה את סדר הדברים ואת ההיגיון בטקסט, ומונעת בלבול בין מה שגרם למשהו לבין התוצאה שנבעה ממנו.
3. התלמידים הצליחו במבחן כי התאמנו קשה.

חלק י"א – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים שאלה מורכבת – מכירים את האסטרטגיה

- 1. לא נכון – קוראים לאט, ולעיתים פעמיים, כולל המילים הקטנות שבשאלה
- 2. נכון – באיתור מידע התשובה נמצאת בטקסט עצמו
- 3. נכון – כל מילת הוראה מרמזת על סוג התשובה המצופה
- 4. נכון – בשלב מבצעים ובודקים חוזרים לשאלה ובודקים שעניתי על הכול

חלק י"ב – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים שאלה מורכבת – זיהוי ויישום

- 1 – ב (קוראים לאט פעמיים אם צריך, גם מילים קטנות)
- 2 – ג (בודקים אילו פרטים ורמזים כבר נתונים בשאלה)
- 3 – ה (מקיפים מילות הוראה כמו הסבירו, השוו, הביאו ראיות)
- 4 – א (קובעים איזה סוג תשובה נדרש וכמה חלקים צריכים להופיע בה)
- 5 – ד (כותבים את התשובה וחוזרים לוודא שעניתי על כל מה שסומן)

חלק י"ג – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים שאלה מורכבת – שלושת סוגי התשובה

- 1. א – איתור מידע
- 2. ג – הערכה
- 3. ב – פרשנות והיסק
- 4. א – מספר פרטים מדויק בתשובה

חלק י"ד – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות על כל האסטרטגיות

- 1. ב – שורש
- 2. ג – הקשר
- 3. ב – מוען
- 4. ב – תוך כדי
- 5. ד – תוצאה
- 6. א – באיתור התשובה כתובה במפורש בטקסט, בפרשנות צריך להסיק ולא להעתיק
- 7. ב – מפספסים את המטרייה שמתחתיה עומדים כל הפרטים

חלק ט"ו – חזרה מסכמת – יישום בכתיבה

1. תשובה הכוללת חמישה פרטים מדויקים ורלוונטיים לטקסט שנבחר
2. פסקה קוהרנטית עם 3 מילות קישור מסוגים שונים מסומנות נכון
3. ניתוח מלא הכולל זיהוי מילות השאלה, סוג התשובה הנדרש ותכנון התשובה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מראה בחירת כלי מתאים להקשר ולא ניחוש אקראי
- הרעיון המרכזי כולל נושא ומה נאמר עליו, בלי פרטים או דוגמאות, ובניסוח עצמאי
- זיהוי נכון של סוג השאלה לפי מילות ההוראה (הסבירו, מצאו, הביעו דעה) לפני כתיבת תשובה

טיפים להפעלה:

- ניתן לפרוס את החוברת על פני שישה שיעורים, פרק אחד לשיעור, עם חזרה קצרה על הפרק הקודם בתחילת כל מפגש
- לתלמידים מתקשים אפשר להתמקד בשני כלים ממש"ה בלבד ולהרחיב בהדרגה לשלושה
- בפרק מילות הקישור כדאי לשמור על הצבעוניות הקבועה (סיבה ירוק, תוצאה כחול) כדי לחבר בין החוברת לכרזות הכיתה
- בפרק האחרון מומלץ לתרגל על שאלות מבחן אמיתיות מהחומר הנלמד בכיתה, כדי לחבר את האסטרטגיה למציאות הבגרות

חוברת תרגול – קוראים חכם: אסטרטגיות קריאה

קוראים חכם – אסטרטגיות קריאה

תיכון · רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – מש״ה: פותרים מילה חדשה
2. פרק 2 – תעודת זהות של טקסט
3. פרק 3 – לפני · תוך כדי · אחרי הקריאה
4. פרק 4 – מילות קישור ככלי לוגי
5. פרק 5 – רעיון מרכזי של טקסט
6. פרק 6 – השאלה כטקסט: מפרקים שאלה מורכבת

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – קוראים חכם: אסטרטגיות קריאה

חוברת התלמיד/ה **רגיל**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת שישה פרקים, כל אחד מתרגל כלי קריאה אחד מתוך ארגז הכלים של הקורא החכם. עברו על הפרקים לפי הסדר, פתרו באופן עצמאי ובדקו מול הדוגמאות שבכל פרק. בסוף כל פרק כתבו במשפט אחד מה החידוש עבורכם.

1 חלק א' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – היכרות עם המרכיבים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. אילו חמישה מרכיבים כלולים ב'תעודת הזהות' של טקסט?

א) כותרת, במה, מוען, נמען, תאריך ב) נושא, רעיון מרכזי, סיכום, מסקנה, ביקורת

ג) שורש, מילון, הקשר, ניחוש, בדיקה ד) פתיחה, גוף, סיום, כותרת, חתימה

2 חלק ב' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – בדיקת הבנה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	תאריך הפרסום של טקסט יכול לעזור לנו לדעת אם המידע בו עדיין עדכני	☐	☐
2	'נמען' הוא תמיד מי שכתב את הטקסט	☐	☐

3 חלק ג' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – השלמת מושגים

השלימו את המילה החסרה.

1. ה_____ של טקסט הוא המקום שבו הוא פורסם, למשל עיתון, אתר אינטרנט או קיר ברחוב

2. כדי לדעת מי כתב את הטקסט בודקים מי ה_____ שלו

4 חלק ד' – פרק 2 • תעודת זהות של טקסט – זיהוי לפי סוגה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מודעה המחפשת דייר לדירה	___	**א.** נמען: מי שרוצה להכין את המנה
2. ידיעה חדשותית באתר חדשות	___	**ב.** נמען: אדם מסוים בשמו
3. מכתב אישי	___	**ג.** נמען: כלל הציבור העובר במקום
4. כרזה המודבקת ברחוב	___	**ד.** נמען: קהל רחב שמתעניין באירועים
5. מתכון בספר בישול	___	**ה.** נמען: מי שמחפש דירה להשכרה

5 חלק ה' – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – הכרת השלבים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזה שלב ממלאים תעודת זהות לטקסט ומנחשים מה יהיה בו?

א) לפני הקריאה ב) תוך כדי הקריאה ג) אחרי הקריאה ד) זה לא קשור לשלבי הקריאה

2. מה עושים בשלב 'תוך כדי הקריאה'?

א) מסכמים את הרעיון המרכזי במשפט אחד ב) עוצרים בסוף כל פסקה ושואלים מה למדתי

ג) מציצים בכותרת ובתמונות בלבד ד) בודקים אם הניחוש התאמת

3. מתי פותרים מילה קשה בעזרת כלי מש"ה?

א) לפני הקריאה ב) תוך כדי הקריאה ג) אחרי הקריאה ד) לא קשור לקריאה

4. מה עושים בשלב 'אחרי הקריאה'?

א) מציצים בתמונות ובכותרות משנה ב) מסמנים מילים קשות בטקסט

ג) מסכמים במשפט אחד את הרעיון המרכזי ובודקים את הניחוש ד) רושמים שאלות בשוליים הדף

6 חלק ו' – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – התאמת פעולות לשלב

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שואלים: מה אני כבר יודע/ת על הנושא?	___	**א.** לפני הקריאה
2. מציצים בכותרות המשנה לפני שמתחילים לקרוא	___	**ב.** אחרי הקריאה
3. מסמנים מילה קשה ופותרים אותה בעזרת מש"ה	___	**ג.** אחרי הקריאה
4. בודקים אם הניחוש מתחילת הקריאה התאמת למה שבאמת כתוב	___	**ד.** לפני הקריאה
5. מחברים את הטקסט לחיים ושואלים מה זה אומר לי	___	**ה.** תוך כדי הקריאה

7 חלק ז' – פרק 3 • לפני • תוך כדי • אחרי הקריאה – יישום על טקסט

ענו בקצרה.

1. בחרו טקסט קצר שתקראו בקרוב. כתבו שאלה אחת ששאלתם את עצמכם לפני הקריאה, לפי הכותרת והתמונות.

2. תארו דוגמה למילה קשה שפגשתם תוך כדי קריאה, וכיצד פתרתם אותה באחד מכלי מש"ה.

3. כתבו משפט אחד שמסכם את הרעיון המרכזי של טקסט שקראתם לאחרונה, במילים שלכם.

4. הסבירו מדוע חשוב לעצור ולשאול 'מה למדתי כאן?' בסוף כל פסקה, ולא רק בסוף הטקסט כולו.

8 חלק ח' – פרק 4 • מילות קישור ככלי לוגי – זיהוי סוגי הקשר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. בנוסף	____	**א.** סיכום
2. אולם	____	**ב.** זמן ורצף
3. מפני ש	____	**ג.** תוצאה
4. לפיכך	____	**ד.** ניגוד
5. תחילה	____	**ה.** הוספה
6. בקיצור	____	**ו.** סיבה

9 חלק ט' – פרק 4 • מילות קישור ככלי לוגי – שימוש נכון בקשרים לוגיים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. באיזו מילת קישור משתמשים כדי להביא דוגמה מוחשית לרעיון?

(א) למשל (ב) לכן (ג) אבל (ד) תחילה

2. מה ההבדל בין 'כי' ל'לכן' בטקסט עיוני?

(א) כי מביא סיבה, לכן מביא תוצאה (ב) כי מביא תוצאה, לכן מביא סיבה (ג) שתיהן מציינות ניגוד

(ד) אין הבדל, אפשר להחליף תמיד

3. במשפט 'המים נוקו, ולכן הצבים חזרו' – מה מציינת המילה 'לכן'?

(א) סיבה (ב) תוצאה (ג) ניגוד (ד) הוספה

4. איזו מילת קישור מציינת ניגוד בין שני חלקי משפט?

(א) לעומת זאת (ב) בנוסף (ג) לכן (ד) כגון

5. בפסקה 'תחילה חשבו החוקרים שהצבים נעלמו, אבל אחרי שנתיים הם חזרו' – מהו תפקיד המילה 'אבל'?

(א) סיכום (ב) ניגוד (ג) דוגמה (ד) זמן ורצף

10 חלק י' – פרק 4 • מילות קישור ככלי לוגי – ניתוח וכתיבה

ענו בקצרה.

1. בחרו שתי מילות קישור מסוגים שונים (לא 'כי' ולא 'לכן') וכתבו משפט עיוני קצר בנושא לבחירתכם שמשתמש בשתיהן נכון.

2. הסבירו במילים שלכם מדוע חשוב להבחין בין מילת קישור של סיבה למילת קישור של תוצאה בטקסט עיוני.

3. קראו: 'התלמידים התאמנו קשה, לפיכך הצליחו במבחן' כתבו מחדש את המשפט באמצעות מילת קישור של סיבה במקום תוצאה.

11 חלק י"א – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים שאלה מורכבת – מכירים את האסטרטגיה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השלב הראשון באסטרטגיה הוא לקרוא את השאלה פעם אחת ובמהירות	☐	☐
2	שאלת איתור מידע דורשת להעתיק או לנסח פרט שכתוב במפורש בטקסט	☐	☐
3	סימון מילות השאלה כמו הסבירו, השוו או הביעו דעה עוזר להבין איזו פעולה נדרשת	☐	☐
4	בשלב האחרון של האסטרטגיה בודקים שהתשובה כוללת את כל מה שסומן בשאלה	☐	☐

12 חלק י"ב – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים שאלה מורכבת – זיהוי ויישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. קוראים את השאלה עד הסוף	____	**א.** קובעים איזה סוג תשובה נדרש וכמה חלקים צריכים להופיע בה
2. מה השאלה כבר מספרת לי	____	**ב.** קוראים לאט פעמיים אם צריך, גם מילים קטנות
3. מסמנים את מילות השאלה	____	**ג.** בודקים אילו פרטים ורמזים כבר נתונים בשאלה

4. מתכננים את התשובה	___	**ד.** כותבים את התשובה וחוזרים לוודא שעניתי על כל מה שסומן
5. מבצעים ובודקים	___	**ה.** מקיפים מילות הוראה כמו הסבירו, השוו, הביאו ראיות

13 חלק י"ג – פרק 6 • השאלה כטקסט: מפרקים שאלה מורכבת – שלושת סוגי התשובה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לשאלה "מה השעה שבה יצאה המשלחת, לפי הפסקה הראשונה?" יש צורך ב

א) איתור מידע ב) פרשנות והיסק ג) הערכה ד) סיכום

2. לשאלה "הביעו דעה האם ההחלטה של הגיבור הייתה נכונה, ונמקו" יש צורך ב

א) איתור מידע ב) פרשנות והיסק ג) הערכה ד) תיאור

3. לשאלה "הסבירו מדוע בחר הכותב לסיים את הסיפור במילים אלו" יש צורך ב

א) איתור מידע ב) פרשנות והיסק ג) הערכה ד) תאריך

4. מילה כמו "כמה" בתוך שאלה מרמזת בדרך כלל על צורך ב

א) מספר פרטים מדויק בתשובה ב) דעה אישית בלבד ג) ניחוש חופשי ד) התעלמות מהטקסט

14 חלק י"ד – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות על כל האסטרטגיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כשנתקלים במילה לא מוכרת ומחפשים את אותיות השורש כדי להיזכר במילים מאותה משפחה, באיזה כלי מתוך מש"ה משתמשים?

א) מילון ב) שורש ג) הקשר ד) תעודת זהות

2. איזה כלי מתאים כשאין מילון זמין, אבל יש משפט שלם סביב המילה הקשה עם רמזים כמו "כלומר" או "אבל"?

א) מילון ב) שורש ג) הקשר ד) רעיון מרכזי

3. בתעודת הזהות של טקסט, הפרט שבודק מי כתב את הטקסט נקרא?

א) נמען ב) מוען ג) במה ד) כותרת

4. באיזה שלב מתוך לפני־תוך כדי־אחרי מסמנים מילים קשות ועוצרים בסוף כל פסקה לשאול מה למדתי?

א) לפני ב) תוך כדי ג) אחרי ד) אף אחד מהשלבים

5. במשפט "הנחל זוהם, לכן הדגים נעלמו ממנו" מילת הקישור "לכן" מסמנת יחס של...

א) הוספה ב) ניגוד ג) סיבה ד) תוצאה

6. מה ההבדל העיקרי בין שאלת איתור מידע לשאלת פרשנות והיסק?

א) באיתור התשובה כתובה במפורש בטקסט, בפרשנות צריך להסיק ולא להעתיק

ב) אין הבדל, שתיהן דורשות העתקה מילולית ג) באיתור עונים במשפט ארוך ובפרשנות במילה אחת

ד) פרשנות היא תמיד שאלה על הכותרת בלבד

7. בניסוח רעיון מרכזי של פסקה, מה עלול לקרות אם בוחרים פרט מעניין במקום העיקרון המאחד?

(א) מקבלים ניסוח מדויק יותר (ב) מפספסים את המטרייה שמתחתיה עומדים כל הפרטים

(ג) זה בדיוק מה שצריך לעשות (ד) אין בזה שום בעיה, כל פרט הוא רעיון מרכזי

15 חלק ט"ו – חזרה מסכמת – יישום בכתיבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו טקסט קצר (כתבה, מודעה או סיפור) שקראתם לאחרונה, ומלאו עבורו תעודת זהות: כותרת, במה, מוען, נמען ותאריך משוער.

2. כתבו פסקה קצרה (3-4 משפטים) על נושא לבחירתכם, המשלבת לפחות שלוש מילות קישור מסוגים שונים (למשל סיבה, תוצאה, ניגוד), וסמנו כל מילת קישור וסוגה.

3. בחרו שאלה מורכבת מחומר שלמדתם, ועברו איתה את חמשת השלבים של "השאלה כטקסט": מה היא מבקשת, אילו מילות שאלה והוראה מופיעות בה, ואיזה סוג תשובה (איתור/פרשנות/הערכה) נדרש.

כרטיס יציאה

האם אני יודע/ת לבחור את הכלי המתאים (מילון, שורש או הקשר) לפענוח מילה חדשה בטקסט מורכב?

האם אני מצליח/ה לנסח רעיון מרכזי במשפט אחד, במילים שלי, ולא להעתיק משפט מהטקסט?

האם אני יודע/ת לזהות אם שאלה דורשת איתור, פרשנות או הערכה לפני שאני עונה עליה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀